

Řízení upravovací (apreturní, v právu celním).**I. Pojem.**

1. Řízením upravovacím ve smyslu technickém vyznamenává se zpracování zboží, které má z pravidla za účel, aby výrobku se dodalo zevnější formy potřebné k tomu, aby mohl býti v obchod uveden. Apretuře se podrobuje zejména zboží tkané a hedvábné, dále zboží z příze a z kůže vyrobené k tomu cíli, aby bylo očištěno od jistých cizích látek, aby niti byly upevněny a plstí utuženy, dále aby se u nich docílilo lesku nebo alespoň do jisté míry hladkého povrchu odstraněním všech nerovností a urovnáním nití, k čemuž všemu slouží stříhání, čištění, bílení a podobné procesy. Bavlněné výrobky se při apretuře též pálí a na valše perou, načez se bílí, upevňují, urovnávají a lisují. Podobným způsobem se provádí též apretura plátna. Na obou stranách stejné hladké hedvábné látky (dykta a pod.) se na válkách uhlazují a později lisují.

2. Rakouský celní řád vzhledem k celní povinnosti klade vedle sebe slova »příprava, přetvoření nebo zušlechtění« a uvádí jako živnostníky, kteří se úpravou zboží zabývají: barviče, tiskaře, valcháře, běliče a j. Obchodem upravovacím ve smyslu celně technickém rozumí se obchod zbožím mezi tuzemskem a cizinou, který se děje za účelem úpravy a opravy zboží, a při němž zboží přiměřeně zpracované se má opět navrátiti. Obchod upravovací se dělí na aktivní, pasivní a transitní. První záleží v tom, že zboží přivezené se v tuzemsku upravuje a pak opět vyváží; pasivní obchod upravovací spočívá ve vývozu zboží do ciziny za účelem jeho úpravy a opětném jeho přívozu. Při transitním obchodu upravovacím konečně se dopravuje zboží upravené do země jiné, než odkud surovina pocházela. Se stanoviska merkantilního by měl dovoz surovin býti vůbec osvobozen od jakýchkoli dávek, pokud zboží z nich v tuzemsku vyrobené se opět vyváží, neboť tuzemsko tu docílí zisku, který by mu ušel, kdyby cla učinila dovoz nemožným, kdežto odpůrci merkantilního směru poukazují k tomu, že osvobození dovozu od cla tuzemskou výrobu surovin by citelně poškozovalo.

II. Obchod upravovací upravují dílem celní zákony, dílem smlouvy uzavřené s jinými státy. Již od delší doby pozůstává čilý obchod apreturní mezi pohraničním územím rakouským a zejména Německem a Švýcarskem. Tím se také vysvětluje, že Rakousko již před mnoha lety uzavřelo se sousedními státy smlouvy o obchodu upravovacím, tak na př. byla uzavřena dne 19. února 1853 celní a obchodní smlouva mezi Rakouskem a celním spolkem, kterouž pohraniční obchod mezi těmito územími byl tím způsobem uspořádán, že zejména zboží k přípravě, přepracování nebo zušlechtění určené netoliko do Rakouska, nýbrž i z Rakouska vyváženo býti mohlo. Obchod upravovací slouží v první řadě průmyslu textilnímu, běličství a tkalcovství. Rakousko podrobilo nejprve tkaniny mechanicky vyráběné, které se do Německa k tisku nebo barvení vyvážely a pak opět nazpět přivážely, mírnému clu apreturnímu a konečně (od r. 1883) i plnému poplatku celnímu.

V Německu bylo nařízeno, že k úpravě německého zboží v Rakousku jest zapotřebí povolení nejvyšších finančních úřadů, křeréz mají povolení ke cla prostému opětnému dovozu zboží uděliti toliko v případech zvláštních, byla-li prokázána nutnosť a užitečnost toho pro obchod německý; jinak byly celní úlevy v obchodu s Rakouskem obmezeny na nepatrný obchod

pohraniční. Obchodní smlouva ze dne 1. února 1892 uzavřená s Německem zevrubně spořádaná obchod upravovací vyhověla konečně i v tomto ohledu požadavkům průmyslu obou států.

III. R a k o u s k ý c e l n í a m o n o p o l n í ř á d obsahuje celou řadu ustanovení o obchodu upravovacím, kterážto ustanovení byla později zákonem celním ze dne 25. května 1882, prováděcími nařízeními k tomuto zákonu jakož i jinými výnosy a nařízeními ministerstva financí ještě doplněna.

Nejdůležitější z těchto ustanovení jsou:

1. O s v o b o z e n í o d c l a p ř í v o z n é h o :

a) Přiváží-li se zboží za účelem přípravy, přepracování nebo zušlechtění, jest prosto cla a rovněž jest od cla osvobozeno, když v stanovené lhůtě se opět vyváží a přejde hranici v témž celním úřadě, kudy bylo přivezeno. Toto povolení se však nevztahuje na předměty, jichž podstatná povaha nebo tvářnost byla přípravou do té míry změněna, že v nich původní věc již poznati nelze. Není-li vydavatel prohlášení znám jako bezpečný živnostník, má dáti při dovozu zboží k přípravě za vstupní clo jistotu (§ 222).

b) Od vstupních dávek jest osvobozeno zboží a předměty, které mají býti v celním území zušlechtěny, opraveny nebo zpracovány, pod tou podmínkou, že zušlechtěné, opravené nebo zpracované zboží a předměty budou opět v určité finančním úřadem předem stanovené lhůtě vyvezeny a že lze zjistiti totožnost zboží přivezeného a vyvezeného.

c) Rovněž zboží a předměty, které do krajín z celního území vyjmutých za účelem zušlechtění, opravy nebo zpracování se vyvázejí a po té opět nazpět do celního území se přivázejí, jsou prosty vstupních dávek za týchž podmínek (čl. X. k č. 2. a 3. zák. cel. ze dne 25. května 1882 č. 47 ř. z.).

Bližší prováděcí ustanovení obsahují §§ 27 až 29 prováděcího předpisu k celnímu zákonu (min. nař. ze dne 21. května 1887 č. 56 ř. z.).

Na základě cit. min. nař. ze dne 21. května 1887 byla udělena, vztažmo prodloužena jednotlivá osvobození dovozu od cla pro všechny způsoby úpravy nebo zpracování, byly-li na předmětech přivážených hmotné známky totožnosti učiněny způsobem takovým, že lze dle nich poznati i zboží přepracované a upravené; to platí zejména o dovozu tkanin proti vývozu oděvu, pro vývoz obuvi, dále pro dovoz látek proti vývozu deštníků a slunečniců a pod.

IV. P ř í s l u š n o s t ů ř a d ů. Celní řízení ohledně předmětů k opravě určených nebo k upravení a zpracování, pokud dle obchodních smluv jest to přípustno, dále ohledně pohraničního obchodu majícího za účel řemeslnické zpracování zboží z ciziny přivezeného v tuzemsku a konečně ohledně pohraničního obchodu vyšívání se týkajícího mezi Švýcarskem a Vorarlberskem, přísluší i na dále celním úřadům. Jde-li však o jiné, než zmíněné druhy obchodu, sluší podati žádost za osvobození od cla ze zboží a předmětů, které mají býti v území království a zemí v říšské radě zastoupených, vyjímajíc krajiny z celního území vyjmuté, zpracovány nebo upraveny a po té opět z celního území rakousko-uherského vyvezeny, jakož i žádost za prodloužení takového povolení k finančnímu zemskému úřadu, který nejprve vyšetří, pokud asi vzhledem k osobě žadatelově, k způsobu provozování a rozsahu dotyčného živnostenského podniku lze důvěřovati

v pravdivost okolností v žádosti uvedených a pokud asi v tom směru jest možná kontrola, načež předloží žádost i s výsledky konaného šetření ministerstvu financí, jež o ní v souhlase s ministerstvem obchodu pak rozhodne; ministerstvo obchodu má v důležitějších případech slyšeti též obchodní komory.

V. Celní řízení v obchodu upravitelcím (viz úřední poučení k cel. a monop. řádu § 178):

1. Zboží, jež má býti v tuzemsku přetvořeno, upraveno nebo zpracováno, budiž podrobena při dovozu, zboží tržební při vývozu pečlivému, všestrannému šetření, budiž odváženo a zřejmým označením, pokud to jest možno, opatřeno, neb alespoň zevrubně popsáno.

2. Předsevzal-li úřední úkon, týkající se zboží na nejistý prodej dopravovaného, jiný celní úřad, než hlavní celní úřad na celní čáře zřízený, budiž zboží úředně uzavřeno a odkázáno na příslušný úřad jsoucí v místě, kde má zboží celní území opustiti.

3. Rovněž má býti zboží, které se nazpět přes celní linii převáží, podrobena co nejpřísnějšímu šetření dle zásad platných o dovozu zboží za tím účelem, aby úřad mohl přesně posouditi, zda-li to jsou tytéž předměty, které s výhradou cla prostého návratu byly přivezeny nebo vyvezeny.

4. Zpracované zboží k vývozu určené budiž ohlášeno s udáním druhu, počtu kusů a čisté váhy, jakož i způsobu zpracování a pohraničního úřadu celního, přes který zboží má býti vyvezeno, úřadu, u kterého dovoz jeho byl zanesen.

5. Totožnost zboží budiž zjištěna zkoumáním známek na jednotlivých kusech připojených, čistá váha odvážením. Vždy však musí býti všechno zboží odváženo, kdežto známky totožnosti při větších zásylkách mohou býti ověřeny toliko po různu na jednotlivých kusech, a to z pravidla na polovičním počtu kusů, ano u hlavních celních úřadů neb u vedlejších a nižších úřadů k tomu zvláště zmocněných toliko na 5% z nich.

6. Zboží takto přezkoušené budiž pod dozorem revisních úředníků zabaleno, uzavřeno a brutto zváženo, načež i s průvodním listem se vypraví na úřad, kde má celní území opustiti. Předložené prohlášení původního zasylatele opatřené osvědčením o vykonané revisi a vypravení zboží se podatelí opět vrátí (nař. min. fin. ze dne 17. října 1855 č. 15889 č. 199 ř. z.).

7. Zpracované tkaniny lze z pravidla beze cla dopravit zpět do celního území toliko u onoho úřadu, který v původním prohlášení byl naznačen. Přeje-li si příjemce v tomto směru změny, má podati příslušnou žádost u dotyčného úřadu do 3 týdnů před zasláním zboží.

8. Žádost za cla prostou dopravu jinakého zboží než tkanin, jež za účelem opravy, zpracování nebo zušlechtění do tuzemska bylo přivezeno, u jiného než původního zasýlacího úřadu, budiž podána, prve než zboží zasýlacím úřadem bylo vypraveno, a úřady obstarávající celní správu, je-li vůbec možno totožnost zboží zajistiti, ustanoví pak přihlízejíce ke konkrétnímu případu, jaké opatření k tomuto účelu se má učiniti.

Řízení veřejné a tajné.

I. Část všeobecná.

Veřejnost opanovala řízení soudní již u nejstarších národů, jichž soudcové povolávání byli z lidu. Toto veřejné a zároveň ústní řízení přešlo